

Статівка Наталія Валеріївна,

д.держ.упр., проф., професор, завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці,

ХарPI НАДУ, м. Харків

ORCID: 0000-0003-0903-6256;

Бублій Максим Петрович,

к.держ.упр., доц., доцент кафедри управління персоналом та економіки праці,

ХарPI НАДУ, м. Харків

ORCID: 0000-0003-1060-6404;

Надточій Алла Олександрівна,

к.держ.упр., доц., доцент кафедри управління персоналом та економіки праці,

ХарPI НАДУ, м. Харків

ORCID 0000-0001-7685-0544

УДК 351.82

doi: 10.34213/db.21.01.00

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПОШУКУ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

У статті розглянуто основні напрями пошуку ефективних методів державного регулювання господарських зв'язків підприємницьких структур. Доведено об'єктивний характер зростаючої уваги держави до рівня, якості та ефективності господарських зв'язків, що виникають між різними господарюючими суб'єктами. Це пояснюється безліччю різних факторів і явищ, що передбачає пошук адекватного регулюючого механізму, що діє на основі забезпечення компромісу між ринковими (відповідними ідеям підприємництва) і адміністративними інструментами, методами і моделями. При цьому зроблено висновок про те, що наявність ефективної системи державного регулювання господарських зв'язків являє собою один з найважливіших компонентів і умов розвитку підприємницького середовища і всієї національної економіки.

Ключові слова: державне регулювання; господарські зв'язки; підприємництво; підприємницькі структури; механізми державного управління; методи державного регулювання.

Постановка проблеми. Вирішення науково-практичних завдань у сфері державного регулювання підприємницької діяльності вимагає постійного розвитку і вдосконалення застосовуваних підходів і методів, що об'єктивно відображає сучасну економічну динаміку. З цим тісно пов'язаний пошук нових напрямків забезпечення конкурентоспроможності підприємницьких структур, що здійснюється на тлі ускладнення конкурентного середовища і змін, які відбуваються в національній і глобальній економіці.

В умовах постійного пошуку нових форм і методів роботи актуалізується проблема, пов'язана з удосконаленням господарських зв'язків підприємницьких структур і побудовою управлінського механізму, що забезпечує їх динамічний розвиток. Виходячи з важливості зазначених проблем, зростає затребуваність наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення і модернізацію існуючих і розробку нових методів та інструментів розвитку господарських зв'язків. При цьому має забезпечуватися задоволення інтересів, як підприємницьких структур, так і споживачів, і держави в цілому, що сприятиме зниженню нестабільності та стимулюванню розвитку національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні й практичні аспекти пошуку ефективних методів державного регулювання господарських зв'язків підприємницьких структур розглянуто у працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Вагомий внесок у дослідження галузевого державного регулювання зробили такі вчені, як Л. Безугла [1], І. Біла [2], З. Варналій [3], С. Жарая [4], В. Зянько [5], І. Кузнєцова [3], В. Олянич [6], О. Пиріг [7], Л. Прокопець [8], Л. Сагер [9] Н. Салатюк [2] та ін. Однак, незважаючи на численні дослідження, наразі в науковій літературі питання, пов'язані з впливом господарських зв'язків на процес підприємницького вибору щодо виробництва товарів і послуг, використання нових технологій у виробництві та управлінні, а також організації ефективної взаємодії та партнерства з державою, залишаються практично не вивченими, що свідчить про актуальність обраної тематики цієї статті.

Метою статті є визначення ефективних методів державного регулювання господарських зв'язків підприємницьких структур та надання пропозицій з удосконалення їх застосування.

Виклад основного матеріалу. Теорія і практика державного управління свідчить про те, що зростаюча увага до господарських зв'язків висуває нові вимоги до управлінської діяльності, яка реалізується, як на рівні підприємницьких структур, так і держави, що вимагає окремого аналізу.

Посилення уваги держави до якості та ефективності господарських зв'язків, що виникають між різними господарюючими суб'єктами на всіх стадіях відтворювального процесу – від постачання факторів виробництва до кінцевого споживання – можна пояснити тим, що розвинені господарські зв'язки:

- прискорюють процес доведення товару до кінцевого споживача;
- дозволяють здійснювати раціональний вибір посередників, що розвиває і вдосконалює конкуренцію;
- удосконалюють підприємницьке середовище;
- формують оподатковувану базу;
- підвищують рівень стійкості та безпеки для всіх учасників підприємницької діяльності та споживачів;
- покращують інвестиційний клімат та ін. [1, с. 90].

Будучи безпосередньо зацікавленим у вдосконаленні господарських зв'язків, держава виконує свої обов'язки, як регулюючого інституту, в частині вибудовування відповідного адміністративно-економічного механізму. Суть цього механізму полягає в розробці та впровадженні системи нормативно-правових актів, що регламентують і регулюють процес встановлення договірних відносин між підприємницькими структурами, а також їх виконання, включаючи вирішення виникаючих господарських спорів.

Розглядаючи це питання з системних позицій, слід підкреслити, що інтереси держави при цьому полягають у вдосконаленні інституційного середовища всієї національної економіки, що позитивно впливає і на систему

підприємництва, удосконалюючи її та забезпечуючи її розвиток.

Адміністративно-економічний механізм стимулювання розвитку підприємництва, включає:

1) вдосконалення нормативно-правової бази, що забезпечує регулювання і регламентування всіх видів підприємницької діяльності з урахуванням галузевої і територіальної специфіки, а також масштабів і етапів життєвого циклу;

2) регламентування правових відносин з приводу власності, взаємодії та відповідальності господарюючих суб'єктів, виконання ними взятих на себе зобов'язань як у цілому, так і в окремих сферах підприємницької діяльності (наприклад, щодо якості товарів, у процесі надання послуг і т. д.);

3) розробку нормативів діяльності в екологічній сфері, спрямованих на усунення або мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище, здоров'я і безпеку споживачів, впровадження природоохоронних заходів, пріоритетний розвиток екологічних виробництв;

4) обґрунтування норм оподаткування, квотування, ліцензування, надання пільг, санкцій та обмежень, державного контролю та системи саморегулювання;

5) формування системи інститутів кредитування, страхування, вирішення господарських спорів і захисту споживачів та ін.

Реалізація дій в рамках адміністративно-економічного механізму за вказаними напрямками впливає на життя і розвитку суспільства в цілому, впливаючи на забезпечення національної безпеки (її економічної та екологічної складових), наповнення державного бюджету, розвиток ринку праці, соціальну захищеність громадян, формування ділового, підприємницького та інвестиційного клімату, розвиток конкуренції, демонополізації економіки та ін. [4, с. 19].

Вищесказане можна трактувати в досить широкому контексті, що відображає системну роботу в галузі державного впливу на всі сторони і аспекти життя суспільства, не обмежуючись економічною, тим більше –

підприємницькою сферою. Якщо ж розглядати тільки економічну сторону досліджуваного процесу, на перший план виходить теорія державного регулювання (державного впливу), що має тривалу історію.

У ряді наукових публікацій, присвячених цій проблемі, застосовується і ще одна цікава конструкція, коли йдеться не про регулювання, а про “державний вплив”, під яким розуміється “будь-який вплив з боку держави на здійснення підприємницької діяльності” [3, с. 35]. Якщо на початковому етапі термін “вплив” використовувався в рамках досліджень у галузі права, то зараз він знаходить все більше вживання серед науковців. При цьому підкреслюється, що в період глобалізації, під впливом породжуваних нею процесів, роль держави стає все більш значною, а ідея вільного саморегулювання підприємництва стає історичною конструкцією [8, с. 162].

Даний підхід, у фокусі якого знаходиться державний вплив, нам особливо цікавий у зв'язку з тим, що він створює і підтримує впорядкованість у відносинах між господарюючими суб'єктами (у даному випадку – між підприємницькими структурами, а також між ними і різними споживачами), що впливає і на господарські зв'язки.

Деякі дослідники знаходять явні відмінності між такими поняттями, як регулювання і вплив. Регулювання розуміється, перш за все, як визначення будь-яких обмежень, наприклад – виражаються у встановленні меж функціонування або рамок господарської поведінки [6, с. 12]. Що ж стосується впливу, то його цільова функція пов'язана не просто з підтримкою і стимулюванням, а, скоріше, з розширенням можливостей, які відкриваються перед підприємницькими структурами та їх господарською діяльністю, в тому числі у сфері господарських зв'язків.

Можна констатувати, що, незважаючи на тривалу історію дослідження взаємин між державою і підприємцями, ця проблема не втратила своєї актуальності до теперішнього часу; можна очікувати, що і в майбутньому вона буде цікава, як теоретикам, так і практикам. Причина цього криється в динамізмі економічних відносин, постійній зміні або появі абсолютно нових

драйверів їх розвитку, а також – факторів, що впливають на розвиток підприємництва, включаючи господарські зв'язки. Особливий інтерес у сучасних вчених викликають дослідження глобалізації і намітилася деглобалізації, а також впливу цих процесів на підприємницьке середовище. При цьому абсолютна більшість вчених, доводять, що роль держави повинна значно зростати, аж до патрунування окремих проектів і програм, включаючи локальні, а також малого і мікробізнесу [5, с. 54].

І все ж, єдиної думки в цьому питанні не існує. Слід визнати, що мають право на існування і погляди, згідно з якими підвищена увага державних структур до підприємницької сфери знижує її ефективність і змушує підприємців “паразитувати” на державі, отримуючи різну допомогу і преференції у все зростаючому розмірі. Це скоує приватну ініціативу і породжує певне протиріччя між державною підтримкою і ефективним розвитком підприємництва. Інструменти для вирішення цього протиріччя конструюються за такими двома напрямками:

- визначення меж державного втручання в підприємницьку діяльність;
- обґрунтування та застосування таких методів державного втручання, які б максимально сприяли розвитку підприємництва, а не скоували його.

Що стосується першого із зазначених напрямків, то єдиної думки про межі такого втручання ще не вироблено. Крім того, під впливом різних, перш за все – екзогенних, факторів і умов ці межі можуть зміщуватися. Як показує не тільки вітчизняна, а й зарубіжна практика, під впливом глобалізації і руху багатьох країн до побудови соціального суспільства, ці межі зсуваються все далі, і роль держави в усіх сферах життя суспільства (не тільки щодо впливу на підприємництво) посилюється [7, с. 27].

Особливу значимість, на наш погляд, набуває сьогодні другий напрямок, в рамках якого здійснюється оцінка вже відомих і застосовуваних методів, а також їх комбінації, з метою вибору найбільш ефективних. Як і в першому напрямку, тут велика роль мінливих внутрішніх і зовнішніх факторів, під дією яких методи державного втручання модернізуються. В рамках вирішення

виникаючих тут завдань слід згадати, що всі методи, як правило, поділяють на методи прямого і непрямого впливу.

Прямі методи, або, як їх ще називають – адміністративні, ґрунтуються на законодавчо прийнятому та нормативно закріпленому порядку дій. Порушення їх регламенту або невиконання може призвести до серйозних негативних наслідків для будь-якого з учасників, господарських зв'язків, включаючи державні структури, які здійснюють адміністративний вплив. За їх порушення може передбачатися різного виду покарання, аж до кримінальних.

Прямі методи реалізуються в рамках:

- системи державної реєстрації господарюючих суб'єктів і прав власності (основних засобів, товарних знаків та ін.);
- системи державного контролю (нагляду);
- системи ліцензування господарської діяльності;
- системи антимонопольного регулювання;
- встановлення заборон на ведення певних видів підприємницької діяльності, що суперечать інтересам суспільства або окремих груп господарюючих суб'єктів;
- системи попередження антикорупційної діяльності та ін.

Непрямі методи державного управління спрямовані на надання чітко регламентованих преференцій, гарантій допомоги або підтримки, а також різного виду фінансових, податкових та інших пільг підприємницьким структурам, які органи влади вважають за потрібне підтримати або допомогти в створенні і розвитку (при дотриманні певних умов).

До непрямих методів, як відомо, відносяться:

- спрощений порядок виділення підприємницьким структурам землі та приміщень, що перебувають у державній власності;
- методи планування та прогнозування розвитку національної, галузевої та територіальної економіки;
- пільги та використання механізму державних гарантій при отриманні обладнання в лізинг;

- пільгове кредитування з використанням зниженої процентної ставки (датується державою);
- податкові пільги (зі зниженою ставкою податків або використання податкових канікул);
- спрощення допуску до державних замовлень і контрактів та ін.

Найважливішою проблемою у сфері теорії підприємницької діяльності, а також теорії державного регулювання, поряд з визначенням меж регулювання, про що вже йшла мова вище, є пошук оптимального співвідношення між методами прямого і непрямого регулювання підприємницької діяльності, включаючи побудову господарських зв'язків.

Незважаючи на очевидність цієї проблеми, вирішити її складно, а часом і неможливо. З одного боку, це пояснюється безумовним характером регулювання в таких питаннях, як реєстрація підприємств або деяких видів угод, постановка на податковий облік і сплата податків, оплата митних зборів та ін. З іншого – залежить від впливу регулюючої функції держави на стимулювання розвитку підприємництва. При цьому можуть бути різні варіанти відповіді на питання типу: чи слід розширювати податкові або митні пільги або всі підприємці повинні залишатися в рівних умовах? Які наслідки стимулювання конкурентного режиму господарювання тощо.

Як показує господарська практика, ці питання часто пов'язані з лобіюванням своїх інтересів окремими групами підприємницьких структур, що не завжди несе переваги для системи підприємництва та національної економіки в цілому.

Аналізуючи подібні процеси в економічно розвинених країнах і країнах, що прагнуть значно поліпшити підприємницьке середовище, до яких відноситься і наша країна, можна виявити реальну зацікавленість різних гравців у зміні балансу між прямими і непрямими методами на користь непрямих. Але це може бути реалізовано тільки за умови досягнення високого рівня стабільності – політичної, економічної, соціальної, а також функціонування зрозумілої, стабільної і прийнятної для підприємців адміністративної системи, в

тому числі – виключає можливість виникнення корупції [2, с. 27].

Як приклад тут може виступати стабільність податкової системи, коли все оподаткування, включаючи надані пільги, має бути чітко прописано і не підлягати змінам протягом досить тривалого тимчасового періоду. Це дозволить підприємцям, як вітчизняним, так і зарубіжним, з високим ступенем впевненості і наявністю гарантій розробляти інвестиційні плани і укладати господарські зв'язки з партнерами. Часто відбуваються зміни (причому не тільки в бік посилення, але і в бік ослаблення податкового навантаження і лібералізації оподаткування) можна розглядати як елемент нестабільності, що не сприяє реалізації заходів, в яких зацікавлена держава.

Аналіз різних досліджень щодо пошуку оптимального співвідношення між прямим і непрямим регулюванням підприємницької діяльності, а також побудови господарських зв'язків, показує, що на сьогоднішній день не існує однозначних і прийнятних для всіх сторін рішень. У цьому плані слід звернути увагу на підхід, який полягає у розширенні спектру методів та інструментів, що використовуються державою в регулюючій діяльності.

Слід шукати компроміс між державними і ринковими принципами, враховуючи, що під впливом певних факторів і умов, в певний період часу, роль держави може посилюватися або слабшати.

У рамках цього аналізу слід зупинитися і на такому важливому понятті, як державна підтримка. Вона являє собою набір інструментів і всіх видів ресурсів (не тільки фінансових, а й адміністративних), які надають тільки позитивний вплив на стан і спрямованість розвитку підприємницьких структур. Справа в тому, що позитивний результат регулювання не завжди очевидний, тому що він містить інструменти обмеження або навіть прямої заборони. Наприклад, за допомогою обмежувальних заходів встановлюють види економічної діяльності, які взагалі не можуть здійснюватися або підпадають під тимчасову або постійну заборону. Крім того, можуть використовуватися інструменти покарання, такі, як штрафи, арешт майна або товарів, заборона на розширення підприємства за вимогами антимонопольного законодавства,

використання підвищених ставок податків, зборів та ін.

У зв'язку з цим можна говорити про те, що державна підтримка, здійснювана в інтересах суспільства в цілому, повинна бути спрямована на конкретну підприємницьку структуру або конкретний вид діяльності, здійснюваний нею. Що ж стосується регулювання, то воно, скоріше, здійснюється в інтересах розвитку національної економіки в цілому або її окремих галузей і регіонів. Це простежується в розвитку конкурентного режиму господарювання, що надає позитивний вплив на широке коло господарюючих суб'єктів.

Проблеми, пов'язані з негативним впливом держави на спрямованість і якість розвитку підприємницької діяльності викликають особливу увагу вчених, підприємців і державних чиновників. Як правило, такий вплив пов'язаний з надмірним впливом держави на підприємницьку діяльність, а також з наявністю надлишкових бар'єрів, особливо на етапі створення підприємницьких структур. Як показує вітчизняний і світовий досвід, бар'єри найбільш часто виникають з таких питань:

- ліцензування певних видів діяльності;
- здійснення нагляду та контролю поточної діяльності підприємців;
- проведення різних експертиз, що є основою для тих чи інших юридично значущих дій щодо господарюючих суб'єктів;
- технічне регулювання;
- зовнішньоекономічна діяльність;
- податкове та митне регулювання;
- консультаційні послуги, пов'язані з державним контролем і регулюванням;
- зниження корупційного тиску на підприємців і характер господарських зв'язків, що укладаються між ними і різними споживачами (у тому числі для “державних потреб”) [9, с. 84].

Особливу увагу слід звернути на останній пункт наведеного переліку, спрямований на боротьбу з корупцією. Це явище абсолютно суперечить

принципам функціонування підприємництва, з його свободою економічної діяльності та прийняття економічних рішень. Дана проблема потребує окремого, глибшого, дослідження і виходить за рамки завдань, сформульованих у даній дисертаційній роботі. Однак не торкнутися її, розглядаючи весь комплекс проблем, пов'язаних з формуванням господарських зв'язків, ми не могли.

Повертаючись до загальної проблеми надлишкових бар'єрів, слід зазначити, що найчастіше вони виникають внаслідок перевищення державними чиновниками рамок їх компетенції в процесі регулювання підприємництва. Для запобігання подібних ситуацій слід чітко визначити роль держави, яка не повинна підмінити роботу власників і менеджменту підприємницьких структур і сковувати підприємницьку ініціативу. Це потребує розробки системи нормативів та регламентації роботи державних органів, зокрема – з питань ліцензування, сертифікації та реєстрації підприємницької діяльності.

Сьогодні ми нерідко спостерігаємо, як, періодично вводяться норми надмірного регулювання і контролю, держава сама ж і “бореться” з цими явищами, вважаючи зняття надлишкових обмежень найважливішим кроком у забезпеченні динамічного розвитку підприємництва і всієї національної економіки. У цьому руслі діє і уряд, в підготовлених ним стратегічних і тактичних документи, включаючи плани і програми розвитку, можна знайти безліч вказівок на необхідність зниження адміністративних бар'єрів. Також слід зазначити, що за останнє десятиліття був значно полегшений процес створення нових підприємств (з точки зору часу на реєстрацію і фінансових витрат на відкриття бізнесу). Особливо помітно це по відношенню до малих інноваційних підприємств, де відбулися зміни, що дозволили Україні значно просунути в різних міжнародних рейтингах [8, с. 164].

Виходячи з аналізу вітчизняного і зарубіжного досвіду, одним із найбільш дієвих інструментів у даній сфері можна вважати застосування так званого “ризик-орієнтованого підходу при здійсненні державного контролю (нагляду)”. Значний досвід такої роботи накопичено у багатьох економічно

розвинених країнах, особливо в тих, яким належать лідируючі позиції в міжнародних рейтингах розвитку підприємницького середовища та підприємницької активності. До них, зокрема, слід віднести такі країни, як Велика Британія, США, Німеччина, Канада, Австралія, країни Скандинавії та деякі інші країни Європи.

Що ж стосується нашої країни, то зазначений інструмент, що представляє собою сукупність узаконених методів, що застосовуються відповідними державними органами при проведенні контрольних (наглядових) заходів у встановлених нормах і правилах випадках, регламентованих по періодичності і термінів проведення, для нас є відносно новим.

Центральним завданням при здійсненні таких заходів є припинення дій підприємницьких структур, що суперечать інтересам суспільства, а також віднесення їх дій до певної групи за видами небезпеки або категорій ризику. Важливо і те, що навіть сама наявність державного контролю (нагляду) служить профілактичним інструментом, спрямованим на забезпечення законності у сфері ведення підприємницької діяльності, а також чистоти і законності встановлених господарських зв'язків.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Завершуючи розгляд проблеми державного регулювання підприємництва, спрямованого на вдосконалення господарських зв'язків, слід вказати на низку значущих положень:

– на національному рівні слід створювати розвинену соціально-економічну систему, яка послужить основою для формування ефективного підприємницького середовища та встановлення господарських зв'язків, що задовольняють інтереси значущої частини господарюючих суб'єктів;

– при вибудовуванні управлінського механізму і механізму регулювання необхідно спиратися на наявні прогнози соціально-економічного розвитку і на базі цього здійснювати моделювання результатів, розрахованих на довгострокову перспективу;

– створення і функціонування чіткої і прозорої системи господарських

зв'язків передбачає формування ефективного управлінського механізму на основі поєднання державного і ринкового регулювання.

Список використаних джерел

1. Безугла Л. С. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 6. С. 89–92.
2. Біла І. С., Салатюк Н. М. Світовий досвід державного регулювання підприємництва. *Світова економіка та міжнародні відносини*. 2014. № 1. С. 26–30.
3. Варналій З. С., Кузнецова І. С. Державна регуляторна політика в сфері малого підприємництва. Київ : Ін-т екон. прогнозування, 2012. 243 с.
4. Жарая С. Б. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності на регіональному рівні: шляхи розвитку в Україні та європейська практика : монографія. Київ : НАДУ при Президентові України, 2011. 270 с.
5. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку : монографія. Вінниця : УНІВЕРСУМ Вінниця, 2008. 397 с.
6. Олянич В. В. Приватне та кооперативне підприємництво селянських господарств в Україні: історичний аспект : монографія. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2012. 302 с.
7. Пиріг О. А. Підприємництво в Україні: від витоків до сьогодення : монографія Київ : УкрДрук, 2011. 198 с.
8. Прокопець Л. В. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 1-1. С. 162–166.
9. Сагер Л. Ю. Управління внутрішніми комунікаціями підприємств: теорія, методика, практика : монографія. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 196 с.

References

1. Bezuhla, L.S. (2011). Mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini [Mechanisms of state regulation of entrepreneurial activity in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience, vol. 6*, 89–92 [in Ukrainian].
2. Bila, I.S., Salatiuk, N.M. (2014). Svitovyi dosvid derzhavnoho rehuliuвання pidpriemnytstva [World experience of state regulation of entrepreneurship]. *Svitova ekonomika ta mizhnarodni vidnosyny. – World economy and international relations, vol. 1*. 26–30 [in Ukrainian].
3. Varnalii, Z.S., Kuznietsova, I. S. (2012). Derzhavna rehuliatorna polityka v sferi maloho pidpriemnytstva [State regulatory policy in the sphere of small business]. Kyiv: In-t ekon. prohnouzuvannia [in Ukrainian].

4. Zharaia, S.B. (2011), Mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання pidpriemnytskoi diialnosti na rehionalnomu rivni: shliakhy rozvytku v Ukraini ta yevropeiska praktyka [Mechanisms of state regulation of entrepreneurial activity at the regional level: ways of development in Ukraine and European practice], Kyiv: NAPA [in Ukrainian].

5. Zianko, V.V. (2008)/ Innovatsiine pidpriemnytstvo: sutnist, mekhanizmy i formy rozvytku [Innovative entrepreneurship: essence, mechanisms and forms of development]. Vinnytsia: UNIVERSUM Vinnytsia [in Ukrainian].

6. Olianych, V.V. (2012). Pryvatne ta kooperatyvne pidpriemnytstvo selianskykh gospodarstv v Ukraini: istorychnyi aspekt [Private and cooperative entrepreneurship of peasant farms in Ukraine: historical aspect]. Kharkiv: Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V.N. Karazina [in Ukrainian].

7. Pyrih, O.A. (2011). Pidpriemnytstvo v Ukraini: vid vytokiv do sohodennia [Entrepreneurship in Ukraine: from the origins to the present]. Kyiv [in Ukrainian].

8. Prokopets, L.V. (2018). Mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання pidpriemnytskoi diialnosti. [Mechanisms of state regulation of entrepreneurial activity]. *Biznes-navihator – Business Navigator, vol. 1-1, 162–166* [in Ukrainian].

9. Saher, L.Iu. (2017). Upravlinnia vnutrishnimy komunikatsiiami pidpriemstv: teoriia, metodyka, praktyka [Management of internal communications of enterprises: theory, methodology, practice]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].

Stativka N. V.,

Doctor of Public Administration, Professor, Head of Department of Labor Economics and Personnel Management, KRI NAPA, Kharkiv

ORCID: 0000-0003-0903-6256

Bubliy M. P.,

PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor, Department of Labor Economics and Personnel Management, KRI NAPA, Kharkiv

ORCID 0000-0003-1060-6404

Nadtochii A. O.,

PhD of Public Administration, Associate Professor of Personnel Management and Labor Economic Department, KRI NAPA, Kharkiv

ORCID 0000-0001-7685-0544

**Main directions of search for effective methods of state regulation
of economic relations of business structures**

The article examines the main directions of searching for effective methods of state regulation of economic relations of business structures. The objective nature of the growing attention of the state to the level, quality and efficiency of economic relations arising between various economic entities is proved. This is due to many different factors and phenomena, which implies the search for an adequate regulatory mechanism that operates on the basis of ensuring a compromise between market (corresponding to the ideas of entrepreneurship) and administrative tools, methods and models. At the same time, it is concluded that the existence of an effective system of state regulation of economic relations is one of the most important components and conditions for the development of the business environment and the entire national economy.

Based on the analysis of domestic and foreign experience, one of the most effective tools in this area can be considered the use of the so-called "risk-based approach in the implementation of state control (supervision)". Significant experience of such work has been accumulated in many economically developed countries, especially in those that hold leading positions in international ratings of the development of the business environment and entrepreneurial activity.

At the national level, it is necessary to create a developed socio-economic system that will serve as the basis for the formation of an effective business environment and the establishment of economic relations that satisfy the interests of a significant part of economic entities.

When building a management mechanism and regulatory mechanism, it is necessary to rely on existing forecasts of socio-economic development and, on the basis of this, model results designed for the long term.

The creation and functioning of a clear and transparent system of economic relations provides for the formation of an effective management mechanism based on a combination of state and market regulation.

Keywords: state regulation; economic relations; entrepreneurship; business structures; mechanisms of Public Administration; methods of state regulation.

Надійшла до редколегії 20.05.2021 р.